

MEDI

U parku odjeknu sumanutu krik pauna. Sjajem otupljujućeg mača probi čestar pomrčine. Udarajući uplakano lice noćne tišine, suvenir straha leže na moje umorne grudi. Trgoh se iz mučnog sna, a debela stud prionu mi za čelo. Drhtim, užasno drhtim!

Paun ponovi bolni krik anateme. U moje žile ulaziše užas i zakrećenje.

Paune – prijatelju, šta želiš, paune?

Sa jezera dopire hladan vetar i padavine predsevernog sliva gluvo kidaju lišće. U mojoj samoći gasnu svećnjaci, poslednji trag života moje samotinjke. Svetli kružići padaju na zelenilo ukrasnih travnjaka. U njihove zlatne obruče stupio je paun-utvara, s elegantnim vratom, malim očicama ispitivački sevnu ka otvorenim prozorima.

I, probudi sećanje.

O tome, kako je noću dolazio k tebi, draga umrla devojčice. Onih svetlih, srećnih noći, kada se prezreli juli mojih dana bližio kraju. Istinski, toliko čeznem za tobom, Medi! – moja Medi.

A paun je već uzleteo na prozor i stao na čelične grudi. Vidim izrazitu znatiželju. Pa ipak, ne mogu da ne mislim na tugu i blistavu prazninu koja me okružuje.

Moja tuga – uboga paganska daća u prostranoj, plesnivoj dvorani. I tolika paučina koja visi sa drvenog stropa. Moja tuga – blistava površina napuštene bulevarske klupe, kad za vreme kiše po njoj lutaju jecajući upaljači gasnih fenjera. Nežan smešak bezazlenog idiota upućen čudu od cveća u izlogu. A praznina, ha! – praznina. Kroz prizmu porodičnog prstena-pečatnjaka prelama se, hiljadu puta, u beskraj prelama se, premda ga već opažam. Ostade još uteha, hladna, tiha, u ponoć rečitih ogledalskih stakala. I, vidim te, Medi, vidim lepezu tvojih slatkih glavica. Paune, prijatelju, veruj mi, mislim na devojčicu s crvenom pegicom na levom obrazu, a ne na svoju postojeću tugu i prazninu.

I već sedimo u prijatnoj prigradskoj kućici, za nestabilnim stolom, i ćutke, neprijateljski se gledamo. Tvoja majka, tvoj otac i ja sedesmo, najdraža Medi, pre nego što ti i ime tvoje postojaste. Kao nekada davno. Tresak iznenada palog predmeta naruši tišinu reči tvoga oca. Uvek je govorio, kada je trebalo da izađe. Mada, nisam obraćao pažnju, iako to pamtim. „Izdržaćemo još godinu dana, Doro. Pokušaćemo da se nepotrebno ne zaludujemo. Možda će stvari drugačije stajati, možda ćeš roditi dete koje želim. Verujete li da želim dete?“ Njegovo slavno lice poprimilo je osmeh slepih.

Razmišljajući o prividima sadašnjice, posmatrao sam gospođa Doru koja je tokom iznenadnog pretklona avgustovskog zalaska sunca stavila glavu na štit ispreplitanih prstiju na vratu, sazdavši tako poprilično dobro izrezbaren medaljon. Spustiše se široki rukavi peplosa, pokazujući neobično obla ramena, prekrivena bojom zore. Dakle, ulazio sam u radost lepote, kada sam mogao da izazovem ravnodušnost prema predviđenoj, gotovo naručenoj stvari.

Gospodin Friderik dugim prstima je dotakao čudesnost tih ramena i pritiskajući ih i tapšući, dokazivao: „Zbog toga, gospodine, želim potomstvo, da ovako savršen tip ne završi jalovo. Telo ove žene mora roditi čist, konačan zakon tela.“ Prevukavši šaku duž linije njenih grudiju i bedara, nakloni se i izađe.

Obuze me banalna misao o banalnosti želja. Mada sam i dalje bdio nad gospođom Dorom koja je spavala.

Kada se probudila odmah sam opazio da je sanjala san koji je nameravala da realizuje. Zbog toga sam se trudio da to onemogućim, osećajući strahovitu odbojnost prema očiglednim namerama. Posebno ne podnosim snove žena. Obično su najbliža, neizgubiva misao o stvarima koje im nepotrebno oduzimaju oblike. Gde je ona seta koja klizi u senkama oblika i poznata jeza tajne koja stvara tajnu? Taj nedostatak je ostao u mom pamćenju iz vremena sanjanih priповesti moje majke i mojih brojnih guvernanti. Posebno mi je odbojan otkad sam sâm, jer sam prilično kasno počeo da sanjam.

Ali, gospođa Dora je jednim naklonom glave zaustavila volju mojih reči.

– Zbog čega me posećujete? – upita ona pospano. – Već godinama čekate pogodan, unapred predviđen trenutak. Čekate mirno, s proračunatom sigurnošću. Zar ne smatrate da je došao?

– Kako sve tačno pamtim, Medi, i čudim se, premda me toliko godina deli od tih događaja. Sećam se da sam mogao da progovorim i da nebitne reči učinim lažnim, da poništim opasne sanjarije. Sećam se da sam ipak ćutao, kao i uvek, težeći svesno misaonom prkosu životnim događajima. Ponašajući se tako, mogao sam da počinim razne greške koje produžuju posledice događaja i zanimljivo, neobično ih mrse. U tome sam opazio čar, prema tome lako sam prihvatio trajno utvrđen običaj i nepotrebno se vezao za njega.

(Verno ti se, siroto dete, ispovedam, jer osećam krivicu prema tebi.)

Dakle, tada, tada... lažući ćutke, gledao sam u plodove zrelih bresaka koji izviruju iza okvira verande. Nevešta zamisao trajala je još časak, da bih savladao ženinu nametnutu, tvrdoglavu misao. Nemim pokretom ruke pokazah na bremenitost voća i njihovo vreme zrenja. Gospođa Dora prišla je prozoru i napunivši činiju od plavog kristala voćem koje se nametalo pogledu, postavi je ispred mene. Držeći se dalje prihvaćene misli, pokazah na ožiljak na usni vaze, a ona kažiprstom pređe preko njega, bolno se ranjavajući. Nakon toga ravnodušno, raskrvavljenim prstima uze teško voće i požudno isisa slatku pulpu zajedno s krvlju dobrovoljne rane.

U meni to izazva divljenje prema nepoznatoj stvari, mada nisam želeo, kako mi se čini, da tražim odviše lak uzrok. Nisam razumeo vlastito divljenje, već sam osećao samo poraz, očekujući ga s pasivnom zabrinutošću.

Gospođa Dora brzo izgovori:

– Friderik mi je danas zapretio, gospodine, jeste li čuli? Ne mogu da zamislim kako se to može dogoditi. Možda vi ne osećate svu njegovu vlast, kao šta je ja moram osećati. Pri ljubila sam se uz njega kao topao dlan uz čeličnu ploču vremena nemilosrdnih mrazeva. (Planuo sam srdito). Od njega dopire mraz, a ipak...

– Poštovana gospođo, može li bez metafora ili pređimo na nešto drugo...

– Moram da govorim o njemu i o praznini koja ga pritiska.

– Pa dakle? – upitah podsmešljivo tvoju tužnu majku.

Naglo me je uhvatila za ruku, da tako se dogodilo, Medi, savršeno se sećam, i vodila me je kroz amfiladu mračnih soba, lutajući naivnom rukom kroz očajnički tužnu prazninu. Ja sam čutao, pouzdano znam da sam čutao, samo je možda u mojim očima dežurao neprimetan izraz razumevanja.

Zastali smo na mestu gde se kasnije nalazila tvoja kolevka, sirota moja Medi.

Paune, zbog čega ne udariš u viku? Zbog čega lepršaš perjem i u šapat moje ispovesti nemilosrdno uplićeš užas prekora?

A sada, Medi, dobro pazi, a ti budni paune sluh napregni. Priznaću vam veoma važnu, veoma tešku stvar. I još danas okončaću, ovde, na ovom mestu, gde se nalazila nezaboravna kolevka.

Ovde se to dogodilo. Priljubila se iznenada, prerano uz mene. I, ljubeći vrelin dahom školjku moga uha, šaputala je:

– Znete li da je Friderik kriv? Kriv je zbog toga što je kod nas ovako... Ja treba da odem odavde, jer sam nepotrebna. Ali neću – mora postojati izlaz, spas...

U tom času sam upravo čutao. I veoma sam skrivila, čujete li? Veoma!

Gospođa Dora je još dugo pričala. Još dugo, samo što je ja nisam slušao. Brzo sam se morao osvestiti, jer me je jako ugrizla za uvo. Tvoja majka, Medi! Kriknuh i padoh na šezlong, a Dora je ležala pokraj mene, nešto me preklinjući. Savijena u crno klupko, veselo se smejala. Za časak pobudila je nepoverenje, nesigurnost. Ali, brzo me je zagrlila oko vrata (tvoja majka!) i kapriciozno mi upućivala zamerke, da sam smešan, da je zdrava, potpuno zdrava, da je posve sigurno bolja od mnogih drugih. Potresla me je bolna odbojnost, istinska odbojnost, i već skočih, kad na usnama osetih vlažnost ponosnih, ali prisnih usana, poznatih usana... I začuh tihi jecaj, tako molećiv, da me slomi, nepovratno slomi.

U tom času – u tom času moradoh da se setim kišne noći u gradu, kad na bulevarima sretah skroz mokru devojku. Žalosno je pevala jasne, lako razumljive reči. Savršeno je pogodila apsolutni, krajnje uverljiv ton. Htedoh da joj dam talir, ali mi ispade iz ruke i zvecnu o uplakan šljunak staze. Upravo tada blesnu slučajna, blagonaklona munja. I videh kako ga nagnuta devojka traži, isto, tako slično jecajući. I munja i nežno rominjanje kiše, i zvecket talira, sve se sjedinilo u tom jednom jedinom, velikom jecaju.

Setih se da se moralo pojaviti isto sažaljenje, kad jecaj bejaše isti kao pre toliko vremena, i ista melodija, na koju sam toliko osetljiv.

Melodiji, Medi, treba da zahvališ za svoje tužno postojanje i nikada smišljeno sažaljenje. Ah! – i ravnodušnosti, dobro je da nisam zaboravio, i ravnodušnosti.

Tokom dugih i mučnih trenutaka bio sam zagledan u umrtvljenu gospođu Doru. Njeno lice urezivalo se u pomrčinu spavaće sobe jasnim crtežom kredom poput poznate maske: u vidu izvršenja. Izvršenja namere koja je prestala da postoji. I, lagano primih k svesti da se već dogodilo. Obuzela me je bolna jeza gnusnosti. Tako da izađoh, ne pozdravivši se.

Upravo je kasno večer stvaralo dekor od magle, pružajući mnoštvo teških, razvučenih festona. Osetih pretovar detalja i u sebi izneh nepotreban sud. Osetih zagušljivost i radošno se izgubih u aleji vrba. Klupčasta isparenja priljubila su se uz hrom stabla, stvarajući pokidana jedra smrskanih jarbola, pružajući mi iluziju tajanstveno obolelih lađa koje plove u propast, ka nebeskim prostranstvima. Poželeo sam da krenem sa njima, kad me spadoše psi goniči, kućni čuvari gospodina Friderika i primoraše na hitno, veoma sramno

bekstvo. Sve dok ne zastadoh na poljani usred guste šume, ponosan što sam prevario budnu poteru, i prisedoh na stablo da se odmorim.

Tada se rodila zamisao o tebi, Medi, o tvom imenu i o tome šta treba da sadrži ta reč. Predvideo sam te na duže vreme. U nežnoj brizi poslao sam ti kolveku španske infantkinje ukrašenu pozlaćenim brokatom. Za prvi bal stavio sam u tvoje sitne ručice, nesposobne da hvataju, nežne mace, ubrane sa grančica-uspomena koje je strogi Božić-Bata svojevremeno okačio iznad mog dečjeg krevetića. U zamišljenosti krenuo sam po plišani smaragd irskih livada za tvoja sićušna stopala na plesu. Sanjao sam etiopske devojčure kako pevuje muslinske bajke nad žalosnim plačem prvih noći novorođenčadi. Odviše sam te darivao u svojoj velikoj dobroti, dajući ti kratak život i iznenadnu, lepu smrt.

Dok su psi ujedali razmišljao sam, kriveći sebe zbog izgubljenog traga. Kad iznenada na poljanu izlete stado uplašениh srna. Danas, dok ispisujem konačnu ispovest, osećam krajnju običnost scene, koju zbog čiste savesti pominjem, jer znam, Medi, da slušaš kako ja govorim i brojiš detalje i važnost grešaka, na osnovu kojih će mi biti suđeno.

Srne ne primetiš moje prisustvo i ostadoše mirne. Mirno gledaše kako su se dva mužjaka tvrdoglavo tukla. Ponovila se oleografija iz lovačke sobe moga brata. Na kojoj je jedan jelen mužjak ležao i otegnuto rikao, dok je najmirnija srna lako otrčala za pobednikom. Čak osetih zadovoljstvo, smatrajući da bi trebalo razmisliti o njoj, jer bejah zahvalan srni. Ožive briga za tu smešnu, taštu ozbiljnost, s kojom ću možda već sutra sresti tvoju majku. A kasnije, kada će nositi breme – njegov oblik. Prema tome, krajnje obična zabrinutost gospođa Dore i moje izučeno poštovanje, tužna pažnja...

Prsao sam u podsmešljiv smeh, a uznemirene šumske sove udariše u užasavajuće cviljenje, te skočih s panja, osetivši strah. Strah me je učinio svesnim šume, u koju sam zalutao. Čeznuo sam za drumom u grad. Spotičući se u pomrčini padoh na strovaljenog jele na. Ustadoh umazan smrdljivom sukrvicom. Nesvesno mi izlete veseo uzvik: gospodin Friderik! Ubrzo ipak opazih netačnost i odsustvo poređenja, te kašljem priguših preteći odjek, a dovitljivost instinkta za povratak brzo me izvede na put ka gradu.

U tupoj ravnodušnosti istrajivao sam usamljen do dana tvog dolaska. Vest o tebi dozvala me je. Kod ulaza u ložnicu zadovoljni gospodin Friderik svečano je obavestavao:

– Dora mi je podarila kćer, rezultat mog naloga, sećate li se one večeri? Žena ju je rodila iz bojazni da se ne rastane sa mnom. I dete ima u sebi nešto od urođene popustljivosti, obaveze koja je ispunjena samo zahvaljujući kukavičkoj poslušnosti.

Uđoh tamo gde ti, detence, pored iznemogle majke počivaše. Kako mi tada ti, Medi, bejaše odvratna, kako mi tvoje postojanje bejaše mučno! Valjano, a tuđe novorođenče, obavijeno snenom zamišljenošću nad nepoznatim bitisanjem, iz koje je dozvano. Gospođa Dora je priljubila usta uz tebe, sveštenicu pompeznog hrama, krajnje nepotrebno trudeći se da mi stegne ruku. Čekao sam da otvoriš oči. Pogledala si. Tvoj pogled je pohrlio ka meni i u njemu sam iščitao najobičniju posramljenost. Postoji sličan u čašicama cvetova koji se rascvetavaju pred jutro. Ne razumevajući glasno upitah: zbog čega? Gospođa Dora koja nije mogla da govori, poče da roni suze, što je bilo dosadno. Izvukoh iz džepa srebrne zvončice koje sam pripremajući se odavno kupio i počeh njima da zvonim. Međutim, tvoja majka, rđavo to shativši, ote mi ih iz ruke i baci na tepih. Otidoš kod dadilje da mi ispriča „celu priču“, ne hajući za vas.

Kada si se uskoro razbolela poverovao sam da je bilo krajnje vreme za to, jer je uobičajeno zanimanje novorođenčadi bučno bolovanje. Bdio sam, prihvatajući teško obavezu upoznavanja s tobom, malena. Mogao sam to samo s naporom, jer ložnica bejaše zagušljiva i dremljiva, a dadilja je na svirali izvodila ukrajinske elegične pesme, dok je tvoja majka glupo šaputala molitve.

Bila je noć kada ti lekar podari miran san i ja ostadoh sam pokraj tvoje kolevke. Lenjim gestom podetinjelog starca terao sam rojeve misli. Posmatrajući tvoje spavajuće lice, trudio sam se da sanjam o stranim stvarima, mada zapeh pri stranom, premda tako bliskom pojmu sreća: tvojoj, tiho detence. Nisam mogao da smislim nikakvu formulicu. Pomagala mi je u tome mašta, veoma uslužna u rešavanju običnih, ali ne i teških stvari. Imajući priviđenja prešao sam bez straha granicu dve krajnje neprijateljske zemlje, prešao sam je nesvestan, jedino zagledan u neobičnu dražesnost. Dakle, nudim samu neobičnost, dok iskreno izbegavam rešenja rečima, jer mi je dobro poznata smešnost svake tvrdnje koja se sliva u pun, skladan akord s bučnim pokaznim zvučanjem: da.

Detence, ne užasavaj se, pokušaj da shvatiš!

Bili smo već daleko, negde u severnoj zemlji, idući ka obećanim grobljima koja su se izdalje videla. Zapravo njihovo ime pre je moglo opevati: r a j t i h e r a d o s t i, jer su nas tako besprekorno veselo pozdravljale snežne kapije.

Nije bilo sunca koje nepotrebno pokazuje metal ljudskih žila, pretvara ga u treperavu jaru, nije bilo tužnih ljudi koji nepotrebno gledaju u gasnuće očne kapke, izazivajući uza-

Vitold Vojtkjević, Skica za Svitlu, crtež tušem, 1908.

jamnu tugu. Dobrodušni mraz ledio je u nama čežnju za napuštenom zemljom. Duvala je velika tišina. I razlila se velika želja za čudesnim, smirujućim snom. Noseći svoj teret, vesno uđoh u ograđen prostor od čistih ledenih santi, pijuci osveženje u večnom poljupcu naših priljubljenih usana. Na časak zastadoh, osvrćući se za šumom kleke koji sam čuo i koji se od nas opraštao. Već ga je zaklonilo belo čudo. Ostavih te po strani i počeh da kopam po perjanoj, zajedničkoj postelji. Međutim, uskoro moje kopajuće ruke užasnu nepoznata krvava senka. A začuh i zloslutni šum. Kada sam skočio, na rukama te je nosila vitka, gipka žena, a za njom je jurio iznenadni vihor, dok je njenim tragom vitlala nepoznata krvava senka.

Krenuh u poteru. U ogromna prostranstva upućivao sam razvučene usklike oćavanja za tobom, Medi. Gonio sam vas smešno i nespretno. Krvavi trag ubrzo je nestao u soćnoj mahovini gustih smreka. Zastao sam, okamenivši se u tupoj tuzi.

Mrtvo sam išao dalje, u nepoznatom pravcu. Nakon izvesnog vremena naletih na ubogu lepenicu, u koju besciljno uđoh. U raspršenoj svetlosti nedogorelog parćeta sveće ugledah sitan, patuljast lik, nagnut nad širokom knjigom koju je držao na kolenima. Nije me pogledao. Priđoh i na osnovu slova knjige prepoznavši jezik koji sam znao, vićuci upitah ga: „Ćoveće, da ispred svoje kuće nisi sreo ženu s detetom na rukama?“ Ogranićen, glupav polusmeh obasjao je sumorno lice žitelja ledene zemlje. Potvrdivši to, veselo klimnu glavom i nastavi dalje da povlaći prljav prst po masnoj stranici knjige. Za to vreme ja sam uznemiren istraživao o kakvoj ženi je reć i na koju stranu je otišla. Pogleda me strogo i tvrdo reće: „Stranće, velika je greška tvoja što ne znaš ženu za koju se raspituješ. Ružno

Vitold Vojtkjević, Dvoboj, crtež tušem, 1908.

se šališ sa mnom, jer je svi znaju. Ona je čarobnica zvana Ajataa. U celoj zemlji jutarnje zore nije se rodilo dete koje ona ne pamti. Treba paziti novorođenčad, srećnu novorođenčad. Ajataa postoji, ona je dadilja.“

Besan, prekidoh sporog čoveka: „Čoveče, žurim, ne pričaj priče koje sam negde već čitao!“ „Loše si ih čitao – uporno je nastavljao – čitao si ih, a nisi ih razumevao. Bez čvrstog uverenja si ih čitao. Novorođenčad treba čuvati, a ne misliti o njihovoj sreći. Inače, ona će oteti detence i podojiti ga zatrovanim dojčkama. Postoji čarobnica, postoji zla Ajataa.“ Pospano se klatio. Udarih ga pesnicom po temenu. Uzdahnu teško, ali ne ustade.

Htedoh da ga razveselim: „Čestiti nesprenjakoviću – vikao sam – izražavaš se brzopletim simbolima. U svojoj otadžbini imam verne i odane prijatelje. Zar ne znaš da ti ljudi ne podnose simbole i zamršene legende? Kako si smeo?! Kako da odem do njih po pomoć, kako da se požalim? Hoće li oprostiti simbol? Hoće li poverovati Ajatai?“

Bejah veoma besan na čoveka, i očajan, te se grohotom nasmejah. Bezosećajni čovek je zevao i završivši čitanje počeo da mrmlja: „Ako je novorođenče koje je čarobnica danas otela tvoje – dogodiće se velika nesreća. I to tvojom krivicom. Tako mi Bog pomogao!“ Prekrsti se i zaškrgutavši zloslutno zubima nastavi da čita knjigu. U mračnom ćošku ukrađoh mu kožuh od belih medveda i pažljivo se ogrnuvši, izađoh.

U ponoć već bejah nazad, pokraj tvoje kolevke u ložnici. Prostori odviše poslušni mojim letovima, odviše suženi, ubrzano su se približavali činjenicama, zlobno podelivši vreme mogućnosti svakog promišljanja u njemu. Ugledah te u zagrljaju obnažene, čudesne žene. Požudno si sisala njene grudi, o nesvesno, proždrljivo dete. Osetih užasan strah. Ispružena na kanabetu, iz zapašenog grla izbacujući teško kлокotave talase daha, spavala je devojka-dadilja. U susednoj, spavaćoj sobi, iz bračnog kreveta dopirao je mljackav šapat gospođe Dore koja je nalazila dražesna maženja za mrzovoljnog gospodina Friderika. Gadno zaškripa bračni krevet. Velika zapara udari me u lice, razmilde se po čelu i žareći lobanju, sumanutom vrelinom stropošta se na mozak.

Sve misli mi odleteše.

Iz konzole izvadih plišom optočen, venecijanski bodež tvoje majke i zabodoh ga u bele grudi strane žene, ispunjene otrovom. Jednom me veoma blago pogleda i bezglasno se preturi, povlačeći tebe, Medi, za sobom. Iz rane briznu jedna jedina kap krvi višnjeve boje i poprska – jasno videh – levu stranu tvog licašca, zauvek zgrušavši se. Ti udari u varljiv plač. Pažljivo te namestih u tišinu kolevke i potrudih se da brzo iznesem leš-dokaz. Nepotrebno. Pipajući naokolo rukama, puzao sam po podu, ali nigde nisam mogao da ga nađem. Izgubivši snagu konačno umoran legoh u ćošak.

Dok sam dolazio k svesti, čuh kako lekar iznad tvoje kolevke reče: „Stanje je ozbiljno, siguran sam da je posledica epidemije. Dok na levoj strani tvoga lišca bejaše nejasno crvenilo. Najverovatnije znak koji će ostati.“ Munjevito se setih strašne scene, jer sam znao odakle pegica potiče. Razumeo sam da ću, gledajući je danju i noću, sam samciti sačuvati tajnu koja će me mučiti i napajati staklenim strahom.

Vremenom sam čak želeo da me ne oslobodiš užasa gledanja i strašnog sećanja na neobjašnjive stvari. Čak sam želeo da podlegneš izjedajućoj bolesti. A šta s tim što je ostao bodežić, kao i nekad opervažen somotom, neobično blešteći, sada već preteći i zbog nesrećnog slučaja u koji je umešan rečit. Istina, gurao sam ga među stare stvari iza

starog kamina, ali nisam mogao da zaboravim da se upravo tamo nalazi. Na čiviluku je visio i beli kožuh, dragocen, ukradeni kožuh. Dakle, neprestano sam za sobom imao dva nema svedoka, kojih se nikako nisam mogao osloboditi.

Pomišljao sam nekom i da se poverim. Kako nije bilo izbora – jedino zbog prividnog olakšanja. Postojala je povoljna prilika: gospodin Friderik. Međutim, opazih da je veoma natmuren. Naglo me uhvati ispod ruke i odvede u svoj kabinet. Tu izvadi knjigu sa važnim zapisima i pod poznatim datumom ispisanim crvenom olovkom, glasno pročita:

„Danas neočekivano opazih crvenu mrljicu na levom obrašćiću moje ćerkice koju je rodila moja prelepa žena, Dora. Ta pegica je znamenje koje govori da je fizičko savršenstvo napor prirode, nesposoban za dalja davanja. Prema tome, plod svakog savršenstva mora biti nesavršen, mora biti sužavanje pojma i njegovo snaženje. Savršenstvo mora se čuvati plodova koji zbog nedostatka ili krajnje greške postaju nepotrebni. Njena sudbina – jeste ćutnja i dostojanstveno postojanje pri jasnoj svesti. Savršenstvo – jeste završetak. Moja kćer, kao nepotrebna, od danas mi postaje nevažna.“

Čudno je što me ta budalaština nije iznervirala, a ni razveselila. Prihvatio sam je kao stvar koja treba tako da bude. Ali, zato me je misao o tebi, Medi, o našem tajnom događaju potpuno promenila. Osetih: preko pegice, tako sitne, preko tajanstvenog znamenja, da si mi, Medi, postala tako draga, tako draga.

Nastanio sam se u vašoj kući. Otad sam neprestano posmatrao tvoje tihe oči, kako si primala teorije od ljudi, koji su te okruživali, i od predmeta. Lagano u tebe se uvlačila strana, neistinita misao, za koju kažu da je dobra pomoćnica siromašnih ljudi. Uznemiravao te je svaki pokret, izvijala si ručice, oponašajući stvari pošteno, ali nevešto. Pratio sam tvoje nastajanje kao špijun. Motrio sam, ali dosta nisam shvatao. Oboje smo nužno ćutali. Jednom, kada sam očekivao tvoju prvu reč, snažno si me pesničicom udarila po licu. A posle si tužno, tiho izgovorila: „ma-ma“, koje je neobično zazvučalo. Bio sam mrzovoljan zbog toga što sva deca izgovaraju to kao prvu reč. Odnosno, ništa mi nije pripadalo. Neko vreme čak sam se stideo, kada si me otad neprestano zvala. Strogo sam ukorio, gotovo prestrašio rusku dadilju koja te je učila prostakluku.

Iz bašte sam doveo pristojnog pauna koji je zabrinuto lupkao, pogledajući u tvoju kolevku. S uživanjem si pružila prema njemu ručice i obrglila mu vrat. Nije odlazio nego se verno priljubljavao uz tebe. I, neprestano lupkajući počeo je da ti pruža višu mudrost.

Nad tobom se nadvisila zaraza kao što mišar u svemirskom prostoru bdi nad stvorenjem sakrivenim na međi. Dugo je lutala, a nije stizala. A kad je trebalo da ode tvoj tihi strah pređe u tužan plač. Plač je smetao gospodinu Frideriku da spava. Čuo sam kako te je rečima korio. Mrvice nedotupavna, zbog čega ne slušaš? Gospodin Friderik je upadao u tvoju ložnicu i u noćnoj tišini usledili bi odmah tupi, ogorčeni udarci po licu. Već sam bio pored tebe. Preda mnom bejaše smešna stoka, ogluvela od besa: „Nepotrebna ćerka.“ Skinuo bi s noge papuču i trijumfalnim pokretom indijanskog ratnika koji zamahuje tomahavkom, zamahivao je iznad savijenog, crvenog vrata čak u odlasku – žestoko udarao. Čeličnim zahvatom prstiju ščepao sam ga za vrat, drugom rukom uhvatio za poštovanu, mudru bradu i odvukao u dvorište, u kišnu jesenju noć. Nije stigao ni do zamandaljene kapije. Prespavao je u štali i sutradan nas je napustio.

Prolazili su dugi dani ogorčenog očajanja gospođa Dore. Smišljala je poteru za njim. Bio sam joj pri ruci. Bezuspešno. Gospodin Friderik je lukavo nestao, veoma vešto je zatro tragove. Na kraju poslao je poruku: „Nikada se neću vratiti. Ne mogu da budem nepotreban. Krenuo sam u potragu za novim smislom.“

Otkupio sam njegovo imanje, naložio sam da se kuća proširi i preinači. Prema tome, silom prilika, bio sam predodređen da proživim krizu promašene ideje tvoje majke. Čudilo me je što je naizgled mirno ostala zajedno sa mnom u domaćinstvu. Dodirivali smo se kao i nekad, ravnodušno se mimoilazeći na vratima soba. Pretpostavljao sam da normalno pati i izbegavao sam duže susrete iz straha od dosade ispovedanja. Jednom je ipak, zabrinuta noći, ušla u moju spavaću sobu, čudesna u svojoj nagosti. Jasno sam je video. U odbrani odigrao sam scenu. Zgrabio sam sablju koja je visila iznad kreveta i zapretio da ću je probosti. Pokušavala je govorom da me natera da je prepoznam. Pa ipak, oštricom sam je bocnuo u mesto na kome je visio zlatni medaljon. Uznemireno je siknula: „Kukavice!“, i izašla, više to ne pokušavši.

Otad je bila spokojna i ćutljivo tužna. Jedino je koristila svoje svečanosti da bi pokazala da nije zaboravila na očajanje. Iznenada je pokušavala da nam prikaže kako i zbog čega pati. Međutim, ja sam je posmatrao bez ikakve ocene, samo potvrdno.

Teško olovno vreme plavetnila milelo je duž mrtvih prozorskih kapaka, pratili smo ga poslušnim pogledom koji nije smeo da ga probije, prestigne, dok su usta ćutala, ne pitajući: šta dalje? Katkad sam uvodio promene koje su brzo ulazile u krv i postajale obične. Bezbrojne četvrti sati provodio sam pokraj kamina, tražeći bodež među starim stvarima, misleći da je nestao. Uvek sam ga nalazio i dodirivao prstima pomalo odrvenelim od straha. Obično sam posle toga bivao na časak odsutan, zanemarivao tebe, Medi. Nisam mogao da zaboravim ni ukradeni kožuh. Naredio sam da se iseče na uzdužne trake i upotrebi za staze, po kojima će se hodati, s obzirom da će sećanja postati napadno nepodnošljiva.

Na tu kožu od belih medveda prvi put si stala jednog svetlog, septembarskog jutra. Ošinuo me je neobičan smeh gospođa Dore koji sam čuo, nalik na zamahnutu lepezu vidokrug, lepog vremena i noći s munjama i gromovima. Približila ti je lice s nežnošću, ali se iznenada ukočila, videvši tvoju crvenu pegicu. Njene beonjače naglo se povećaše i pozelenеше, jecaj joj steže grlo i na usta joj pođe žuta pena. Držeći čvrsto tvoje ručice, naglo ih je zavrnila i pritisla o zemlju. Vezah tvoju majku i zatvorih je na spratu, da luduje do mile volje. Brigu o njoj prepustih lekarima.

Dole ostadosmo slobodni. U plava jutra poljupcima sam budio tvoje oči, poljupcima smirivao cvrkut tvojih ustašca u perjastim, veštičjim večerima. Usnulu držao sam te u zagrljaju i kasno noću osluškivao topot koraka tvoje majke, koja je neumorno prelazila tamo-amoo po velikoj prostoriji iznad nas. I nejednom činilo mi se da plovimo negde bez cilja, na nekom poludelom brodu, izgubljeni među vrtlozima krajnje katastrofe. Ali, naša budna ptica nas je obično spasavala, uzletajući ka prozoru i dobroćudno, krajnje brižno posmatrala. I stizali smo na postojana kopna.

Slobodno si tumarala stazama parka izbeljenim suncem, a tvoj šarenoperi, ozbiljni zaštitnik pratio te je u stopu. Posmatrao sam vas s verande. Često ste nestajali iza cvetnih rondela. Možeš li zaboraviti ta skrovita mesta?

Vitold Vojtkjevič, Meditacije (Pepeljava sreda), ulje na platnu, 1908.

Znaš li da su – iza grabove aleje, takoreći iznad livade, paunovi savili gnezdo? Toliko si prijatnih jutara provela tamo u usamljenosti. Usamljena paunica sedela je na gnezdu dok je paun tražio hranu. Svojim očaravajućim cvrkutom pričala si ptici neobične priče. I, rasterivala si njenu tugu. Bez napora ste se sporazumevale, jer paunica te je uživajući, očarano slušala. Kada se on vraćao iz lova, nežan preko svake mere učio te je mudrosti nedostupnoj bilo kome. Sigurno ti je pripovedao o istoriji sveta, viđenog iz ptičje perspektive, o životu čestara u koje niko nije zalazio. Je li tako bilo, malecna? O! Oprosti što sam vas posmatrao. Bejah začuđen kada si namrštena stajala preda mnom i mrseći ručicom plave uvojke iznad čela, ponavljala: „Ma-ma – Medi zna – tamo – mnogo – tamo...”

Ili u bašti, pokraj zidova starih kazamata, reci, detence, da li ti je tamo loše bilo? Reci! kopajući zemlju rumenim prstićem, sadila si svetle cvetiće. Žeđ tvojih ustašca gasile su ti mirišljave šumske jagode. Na zlatnim štitovima suncokreta veselo su cvrkutale male, plašljive ptičice. A visoko, na hrptu zidova, iznad raščupanih griva bršljana kao i obično stajao je uslužni paun, raširivši blistavu lepezu perja bacao je senku, da bi tvoju glavicu zaštitio od vreline sunca. Iz skrivenog bilja dopirali su slatki mirisi, među kojima su se caklili rojevi zlatnih mušica. Ponekad iskrzani oblak gasio je svaku svetlost i iznenada kočili ste se, kada vas je prelivala tvrda zagasitost. Paun je udarao u viku. Ali, ubrzo ste oživljavali u razlivenoj svetlosti.

Ka vama često se upućivao premudri Sokrat, stari beli golub. A za njim nerazdvojno jato. Ti si pitala ima li Sokrat ženu. Išli smo da je prepoznamo. Približavali smo se bla-

Vitold Vojtkjevič, Skica za Utvaru, crtež tušem, 1908.

gorodnoj skupini. Čak sam ti rekao ime te žene: Ksantipa – i ti si je glasno dozivala. Sokrat je upravo nemilosrdno vukao crnu kvočku za bujnu čubu, a ti si pitala: „Ma-ma, da li je to ona?“

Međutim, starac je ubrzo činio to i drugim kokama. Tako da nisam mogao da ti pokažem pravu. Ah, taj Sokrat, taj Sokrat! Imao je mnogo Ksantipa. Nevaljali Sokrat. Bila si tužna i neutešna.

Prešli smo u vitešku salu gde si odlučila da neodložno napraviš veridbu svih svojih lutaka. U parovima stavljala si ih pokraj mojih stopala na šareni tepih. U žurbi dolazilo je do nedoličnih brakova. Hteo sam da ti skrenem pažnju na mogući skandal. Međutim, ti si bila nestrpljiva i želela to da učiniš odmah. Tako se pobožna ribarka iz Holandije udala za tanušnog karnevalskog Pjeroa, potpuno nepoznate prošlosti. Elegantna princeza iz versajskih vrtova dobila je krupnog švedskog dragona. Ponosni španski grand morao je da se pomiri sa grizetom, a okretni pekarčić s ozbiljnom, sedokosom damom u crnoj, somotskoj haljini. Uprkos prihvaćenim običajima bila si prebrza, Medi. Posle ceremonije, u kojoj sam aktivno učestvovao, naredila si mi da izabrane parove pozatvaram u mračne, hladne fioke velikog bibliotečkog ormana. Da bih te smirio morao sam da ih zaključam. Da li je to bilo moguće? I dan-danas su tamo – nedavno sam zavirio – u potpunom su skladu i sa identifikacionim žigom na licu.

Posle toliko godina setih se dana tvog krunisanja – tako svečanog i po posledicama tako užasnog.

Bila si gospođica u haljinici od plavih čipki na izrezbarenj stolici od crnog hrasta. U svojoj zamišljenosti nagnula si unazad glavicu (poput majke) i zamagljeni pogled požudno uprla u veliki goblen preko puta rasprostrt. Na njemu se odvijala velika parada. Sa strane trubači su svečano svirali hejnal,¹ a sa svih strana okupljala se elegantno odevena dvorska svita: hrabri vitezovi u teškim pancirima i prekrasne žene u skupocenim, dugim haljinama. U samom središtu ozbiljan, visok muškarac pun vrlina stavljao je krunu na devojčicinu glavicu, koja je klekla pokraj njegovih nogu. Po svoj prilici, imala si oniričke vizije, kad si odlučila to da ostvariš (slično majci). Nisam se tome suprotstavio, već naprotiv, bio sam tome veoma naklonjen, jer mi je tvoja velika molba bila draga, u njoj sam predošćao nepoznat, dubok smisao.

Izdavao sam naredbe. Naredio sam da se sa mansarde skinu stara odeća i sve vrste oružja, celokupna moja skupocena, ogromna zbirka. I stara pokrivena nosiljka iz avgustovskih vremena sveže prekrivena somotom. Viteška sala preuređena je u kraljevsku sobu. U njeno središte postavljen je uzvišen presto ispod blistavog baldahina. Na pod su stavljeni raskošni tepisi iz Smirne. Sa tavanica su visili pozlaćeni gđanjski lusteri.

Na dvoru sve se komešalo. Iznenadujuće je, ali neuobičajeno kretanje je prijatno ošamućivalo.

Gospođa Dora je ogorčeno ućutala, dok si ti istrajno i tužno iščekivala. Jedan paun bio je uznemiren i muvao se svuda, bućno ometajući stvar. Naredio sam da ga oteraju u gazon.

Ljubazno sam zamolio odavno poznate ljude. Usrdno su došli u naznaćeno vreme. Dovala ih je prostaćka znatiželja. Na pragu sam nagovestio svećanu zabavu. Podelio sam uloge koje su iz sujete rado prihvatili. Predveće dvor je već bio spreman. Uvaženi senatori, ponosni vitezovi, elegantne dame. Maršal ih je smešćao po uzoru na goblen. Držali smo ga se apsolutno precizno, da drago dete ne opazi razliku. U poslednjem trenutku stigao je glasonoša iz grada i uručio narućenu misterioznu krunu za tvoju glavicu i pozlaćenu krunidbenu jabuku. Postavili smo ih na skerletno jastuće koje su pokraj prestola držala dvojica crnaca boje terakote, verni stražari moje ložnice.

Na dati znak zagrmeše merzerski pucnjevi, upališe se lusteri. Neobićno odevena, u beļoj somotskoj haljinici s krinolinom, u zlatnom oreolu raspušćene kose, s rukama ukoćeno podignutim – uplovila si u svećanu salu. U pratnji ozbiljnih, najsjajnijih vitezova. Zastala si na oznaćenom mestu. Paževi klekoše ispred tebe. Gregorijanski horovi zapevaše svećanu himnu. Ti bejaše uzbućena i veoma bleđa. Oprosti što ti onako nespretno, drhteći i pogrbljen, premda u kraljevskom purpuru priđoh i u rućice stavih zlatnu jabuku koju oberućke pritisnu na grudi.

Nakon ćega, podižući krunu iznad tvoje glavice, radi pridavanja sjaja ceremoniji, smaćtrao sam da treba da izgovorim prigodne reći:

„Zahvalna srca, poštovani gosti, na kratko moji verni podanici, želeo bih da vam izjavim da je vaš zbor na današnjem krunisanju sjajan i da istinski raduje moje kraljevske oći. Po svoj prilici brojne su vaše zasluće, ali je najveća današnja predusretljivost. Jer, ne pita-

---

¹ Melodija koja se izvodi u crkvi na trubi za jutarnje i većernje. (Prim. prev.)

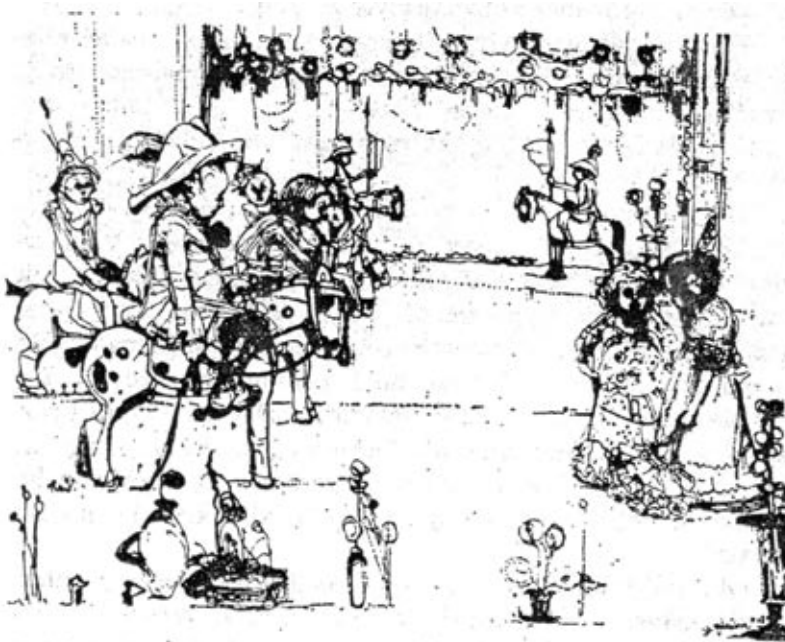

Vitold Vojtkjevič, Skica za Poziv (Poklonstvo), crtež tušem, 1908.

jući z a s m i s a o n i t i z a n a m e r e d o b r o v o l j n o p o t v r đ u j e t e d e l o k o j e ć e s e o d v i j a t i p r e d v a š i m o č i m a .

Posedujete jednostavnost i uverenje koji teže v e s e l j u , a m e n i o l a k š a v a j u t e ž i n u s t v a r i . J e r , u o v o m č a s u n a š l i s t e s e u t a j a n s t v e n i m o k v i r i m a s a n j a n e b a j k e . S v a k o o d v a s z a n e m a r i o j e n e p o t p u n o s t s v o j e s t v a r n o s t i . N e p r i j a t n o m i j e d a v a m o t k r i j e m d a s t e i z g u b i l i s e b e i s v o j z n a č a j , a d a s e v a š e b i t i s a n j e s v e l o s a m o n a p r i h v a ć e n u u l o g u . B r i ž n o j e n e g u j e t e – s v e s n i d a v a s j e s t v o r i l a ž e l j a d e t e t a . Ž e l j a i s t i n s k i d o s t o j n a i s p u n j e n j a . O n a p r e v a z i l a z i m o g u ć n o s t i i s m e š n o s t . L a k o j u j e n a z v a t i k a p r i c o m , u t o l i k o p r e a k o ž e l i t e d a p o v e r u j e t e d a j e i z a z v a n a t a j a n s t v e n i m s l u č a j e m , u k o m e s a m u č e s t v o v a o . S l u č a j b i t n e z a t r o v a n o s t i s n o m , č i j e p o s l e d i c e i s a m i v i d i t e u s t v a r n o s t i . I s t i n i t o s t m o j i h k r a l j e v s k i h r e č i p o t v r đ u j e z n a m e n j e n a l i c u d e v o j č i c e k o j e m o ž e t e s l o b o d n o p o s m a t r a t i . S a n j e p e g i c o m o b e l e ž i o d e t e , d a b i o k r e p i o s v o j e b o l e s n o p a m ć e n j e i u n a p r e d o s v e t i o o d r e đ e n o v r e m e . N e m o ć a n , p r e d a j e m s e u p o t p u n o s t i n e p r e d v i d l j i v i m n a r e d b a m a . I z b e g a v a j u ć i d a l j a o b j a š n j e n j a , k a d a n i s u n u ž n a , o b j a v l j u j e m v a m s v o j u n e s a l o m i v u v o l j u , d a b i t a j o t r o v n i k a p r i c u p o t p u n o s t i b i o p r i h v a ć e n , i z a k o g a s e l a k o m o ž e k r i t i n e i z r a z i v a m i s a o . I s p u n j a v a j u ć i k a p r i c p o n a š a t e s e d o s t o j a n s t v e n o . N e p o s t a j e t e g l u m c i z a m i š l j e n e s t v a r i , n i t i s t a t i s t i p a n t o m i m e s r a č u n a t e n a d o b i t i l i n a s e n z a c i j u . J e d i n o s t e o d a n i v e l i k o m p r e d o s e ć a n j u k o j e j e u z d r m a l o d e č j e s n o v e . N e o b a v e z u j u ć i s e n i n a š t a , m i r n o p o s m a t r a t e n e m o g u ć e s t v a r i , u p o d j e d n a k o j m e r i m e š a j u ć i o z b i l j n o s t i i v r a g o l a s t u z a b a v n o s t , s t v a r a t e s v e č a n u g r o t e s k u . V a š d o p r i n o s n j o j j e v a ž a n , k a d a i g r a t e u l o -

Vitold Vojtkjevič, Skica za Kneginjičinu svitu, crtež perom, 1908.

gu do b r i h u d v o r i c a. A kada se probudite iz te žive ilustracije sna, u vama će se možda prenuti čežnja za kraljevstvom deteta. I za vladavinom deteta koje bi upravljalo rajskim naseobinama vaših zalutalih stada, naivnom mudročću davalo prava bićima kojima je učinjena nepravda i blagim pogledom umilošćavalo opasne prestupnike među vama. U toj čežnji setite se koliko ste u ovom času bili blizu sna!"

Stavljajući krunu na tvoju glavicu, izjavljujem:

„Krunišem te kraljice države koju nikada nećeš ugledati, vladarko različitih i rodnih zemalja koje su postojale i postojaće, zaštitnice mora i velikih reka, kroz koje nikada neće prolaziti trupovi tvojih brzih lađa. Milosti žezla tvog prepuštaju se moćni i pobednički narodi. Njihovi titani neće kleknuti pred tobom po lovorov venac, nećeš dočekati žetvu njihovih vrednih ruku. Jer, ti narodi još nisu sazreli, oni su samo sanjarije, kao i celokupno tvoje kraljevanje. Ništa se neće ostvariti. Stoga ja, kćeri, danas krunišem tvoje k r a l j e v s k e s a n j a r i j e nad prostorom strašnih kolovrata: s n a i s t v a r n o s t i. Vladaj tim zemljama i nikada se ne povlači. Grotesku ozbiljno u stvarnost uvedi. I, ne osećaj tugu zbog toga što ti se snovi neće ostvariti, jer je u tome sva njihova m o ć i s t i n i t o s t.

Nas obdari pravom štedročću. Ne uzimaj za zlo ovde okupljenim ljudima koji će, vrativši se kućama, odmah zaboraviti ovaj trenutak i prepustiti se svakodnevnom zabavama, stavivši masku sažaljivog osmeha koja je smešnost ili će navući grimasu ozbiljnosti, goru od smešnosti. Jer, njima nedostaje s m i s a o z a č u d e s a. A meni koji kao jadnik pred

tobom stojim, kome na usnama već blede ništavne reči, makar delimično oprosti neizmernu krivicu tvoga postanja. Oprosti zbog srećnih trenutaka provedenih s tobom! Oprosti, kako kraljicama pristoji opraštanje.

Prema sebi ne budi popustljiva.

Okupaj se u sjaju kraljevskom. A ako bi trebalo da nastanu sunca koja će zatamniti sjaj tvojih dijamanta, ugasi ih – ili ne – pre u gasi se b e, pre nego što osetiš strah od sile koja tvoju kraljevskost može da nagrdi.“

Uopšte nisam predosećao da se opraštam s tobom i vodim te ka kapiji smrti, jer bejah tako ispunjen ozbiljnošću zadatka i odgovornosti. Da li si ti, detence, budno motrila na izveštačenost reči, da bi mogla da se njima uzbudiš i razumeš ih? Potpuno mirna sedela si na prestolu, a oni su išli u redovima i odavali ti poštovanje, ljubeći tvoje ruke. Paževi su razbacivali cveće. Ušla si u pokrivenoj nosiljci po cveću i pozlatila je osmehom zadovoljstva. Preneli su te u kristalnu dvoranu, za tobom je krenula tvoja svita, da bi svako u ogledalu mogao par puta, poslednji put da vidi sebe.

Opkolili su me sa svih strana, tražeći očekivana objašnjenja. Iznenada začuh tvoj užasavajući krik: v a v i! Upravo kada si izlazila iz pokrivena nosiljke prilazila ti je u plesnim skokovima, šegačeći se gospođa Dora koja je izmakla neopreznoj čuvarci. Niko joj ne prepreči put. Svi se zaprepastiše. Išla je slobodno, sva oslikana crvenim pegama po licu i rukama, u skerletnim ritama, polunaga. U kosu je veselo prikačila purpurnu ružu. Pružila je kažiprst desne ruke i ciljala pravo u tvoje lice. Zavodljivo je dotakla crvenu mrljicu, svirepo se zakikotala i plešući izašla iz sale.

To se tako brzo dogodilo, da nisam mogao da ga onemogućim. Tvoja majka ti se narugala, žestoko narugala. Raširenih zenica pogledala si u veliko ogledalo i starački postajući turobna, rukom si prekrila pegicu. Dvorska svita je ćutala. Provede časak u dubokoj zamišljenosti, posle čega skinuvši krunu sa glavice, baci je pred naše noge, da se kotrljala beskrajno daleko, nesnosno zveckajući.

Ostade zamišljena i bez plača.

Nisu sačekali gozbu. Sve je obuzeo očigledan strah. U ćoškovu naglo su poleteli panciri, perike, somoti, skerleti. Oni su odlazili.

I mene je spopao užas, lutao sam po praznim salama, nemajući hrabrost da uđem u tvoju ložnicu, da te vidim ili pitam kako si.

Šta se u tom času s tobom događalo, šta se događalo?

Moj iznureni um konačno shvati da se razdanio dan, da je nastalo nekakvo blede vreme ironije. Osetio sam da treba da obratim pažnju na nešto, mada nisam znao na šta. Kroz prozor videh kako od jutra lutaš s paunom po lejama. Opazih i kako si prisela na lafet starog topčića koji ukrašava ulaz u remizu. Neprestano si držala ručicu na licu, skrivajući crvenu pegicu. Tvoj sumoran i tužan pogled lutao je duž gornjih prozora, gde je bila zatvorena gospođa Dora. Bio sam uznemiren i trljajući sanjive oči pratio sam tvoj izraz.

Neočekivano, učinilo mi se da se vreme zaustavilo i dan stao, potresajući prostranstvo. Osetih kako mi drhte noge. Jače protrljah očne kapke. Jedino sam video neko jako umazano platno na užasnom štafelaju. Duž platna pružale su se plave, tužne trake dima. Zamutilo mi se u glavi, mada sam uspeo da zaključim da je odjeknuo pucanj koji uopšte nisam čuo. Čak nisam opažao ni svoju siluetu. Ispred mene mrsio se kaos neke zbijene gomile

Vitold Vojtkjevič, *Bojište posle poraza*, crtež perom, 1908.

koja je pokušavala da jednom ogromnom, užasnom glavom probuši platno koje se klatilo. Hteo sam da je zaustavim. U slepoočnici čula se lupa divergentnih, sumanutih koraka nalik na zaglušujuću lupu hladnog čekića. Ligamente usnih mišića prozeo je bolan grč i zaustavio disanje. S naporom podigao sam prstima jezik i čuo vlastite, odvojene reči: ah, da.

Kasnije – neprecizno, mada pamtim – položili su te na moju postelju. Podigao sam s tvog lica krvavu maramu. Samo na časak, jer je odmah ponovo pokriveno. Ali, sećam ga se.

Medi! Medi! Tvoji bolno smežurani očni kapci, ručice u grču sklopljene na grudima i ona – ona crvena pegica od osušene krvi.

Gurnut u stranu, osluškivao sam dugo i znatiželjno nekakvo strašno, predsmrtno krljanje.

Veoma dugo, jer sam morao da kleknem i naslonim glavu o ivicu kreveta. Neizmerno me je radovala bučna svetina koja se okupila oko tebe. Kroz prste ruke kojom sam pokrивao lice, počeh zainteresovano da ih gledam, ali nisam prepoznavao lica. Čuo sam kako rekoše da je pogodak bio precizan i da se metak zadržao u mozgu. Htedoh to da poreknem, ali mi se od umora koji mi je pritiskao kosti obraza i bradu, smrče pred očima. Sigurno sam obamro od uspavanosti, kada nisam znao da si umrla.

U sumrak neki ozbiljan čovek glasno reče iznad mog uha: *kraljica je umrla*. Veoma dobro je rekao i pravilno se izrazio. Podigao sam se i na časak osetio bodrost u sebi, dok su

mi se u mozgu nagomilali različiti, nevažni i veoma trezveni pojmovi. U sebi nisam mogao da nađem trunčicu žaljenja za tobom, Medi. Uopšte – nisam. Čak se nisam osvrtao za tobom. Jedino sam osetio potrebu za razgovorom sa nekim, da bih utolio sumnju koja me je ometala da budem trezven. Ponovo sam lutao. Govorio sam o našoj tajni strancu, ozbiljnom čoveku koji to nije mogao odgovarajuće da shvati. Mada, bilo mi je teško da se složim s mišljenjem ozbiljnog gospodina da je pucanj bio precizan, kada si se, detence drago, toliko mučila! Osim, ako se radilo o pogotku u *planirano* mesto, u pegicu – svakako je bio precizan. Očigledno je da ruka uopšte nije zadrhtala. – Precizan pogodak majke. – Znao sam da je pucala gospođa Dora, premda niko to nije pomenuo. – Razlozi zbog kojih je to učinila odavno su mi bili poznati.

Za sve sam ja kriv. Bio sam neoprezan. – Tačno je konstatovao ozbiljni gospodin da je Dora spokojna i krajnje bezopasna. – Da li sam je mogao sprečiti? Kategorično, Medi! Bar se ne bi toliko mučila. – Napravio sam propust, Dora je morala podići čuvarke i vešto ukrasti pušku iz moje oružarnice. I, vrebala je. – U pravu je što nije mogla podneti crvenu pegicu. – Veoma je razumem. – Ipak se sve u njoj po tom pitanju slomilo. Pogotovu posle jučerašnjeg krunisanja tako se moralo dogoditi –

Lekar se ozbiljno pravio da me u potpunosti ne razume. Prema tome, zamolio sam ga da gospođa Doru ostavi na miru. Neočekivano, počeo sam o njoj nežno da mislim. Želeo sam da može slobodno da se kreće. Teško bi mi padalo da je vezuju i nekud odvedu. Uobičajeno sam se zavaravao da njeni pucnji mogu i dalje biti precizni. Pitao sam se da li sam tu ženu nekad voleo, a možda i sada, krajnje slučajno. Trudio sam se da iz pamćenja iščepkam sećanje, ali me je ponovo spopadala sustalost. Jedino sam mogao da naložim da te dostojanstveno sahrane, zajedno s insignijama tvoje kraljevske vlasti.

Reci mi da li je moj nalog izvršen, reci mi?

Dugo nisam znao šta se sa nama događalo, sve do trenutka dok na brežuljku nisu iskopani temelji tvog mauzoleja. Tamo sam sedeo na kamenu i bez razmišljanja posmatrao žustar rad. Iz dvora do mene je doletela vika gospođa Dore koja je ponovo ludovala. Radnici su odlagali ćuskije i lopate i zabrinuto bledeći, praznoverno se krstili. I željeno delo je obustavljano. Dakle, morao sam da uklonim tvoju majku. Nisam hteo to na silu. Gospođa Dora se složila da po uputstvu lekara otputuje, ali samo s tobom, Medi. Rekao sam joj surovo da te je ubila i da si sahranjena. Rekla je da je možda tako, ali da od svog zahteva neće odstupiti. Na kraju morao sam da pribegnem lukavstvu, a ti, detence drago, oprosti što sam tako malo poštovao sećanje na tebe.

Znajući pod kojim uslovima će gospođa Dora otputovati, sakupio sam veliki broj praznih kutija i kutijica i naredio da se zapečate. Na svaku sam nalepio cedulju s vidljivim napisom: „Medina ručica“ ili „Medino srce“. Na okrugloj crvenoj kutiji napisao sam: „Medina pegica“. Pakete sam smestio u kočiju, okruživši njima majku koja te se napadno sećala. Razgledala je svaku kutiju i ugledavši natpis „Medina pegica“ veoma se obradovala i naredila da se krene. Stežući moju ruku u znak oproštaja, najavila je: „Vratiću se s Friderikom!“

Ja sam još živ, živa je i tvoja majka, a mauzolej na brežuljku već je gotov. Usamljen kad lutam tragovima tvojih stazica po parku. Sa obale posmatram brežuljak, na kome se oko tvoje grobnice na suncu igraju tuđa, bolesna deca, kojoj sam poklonio sav svoj ime-

tak. Stari paun bdi na vrhu kiparisa, a ja osluškujem taj svilenkasti ćurlik, dok mi nežna blagost zasenjuje oči.

Medi, katkad dolaziš u surovu pustoš ponoći, ali zbog čega si tako stroga, zbog čega nikada ne progovaraš? Sedaš u pokrivenu nosiljku, na ruke one čudne, obnažene čarobnice i stavivši na glavicu krunu, zaklanjaš ručicom svoju pegicu i ledeno, ravnodušno me posmatraš. I ličiš mi na poznatu ikonicu na vašarskom skapularu. Kada kucne čas i s brežuljka odjekne otegnuto dozivanje, crnci boje terakote smesta oživljuju, uzimaju pokrivenu nosiljku i vraćaju te. O, kako bih želeo da ti pritrčim i da ti se obratim, da čujem tvoj glas i sažaljivu reč. Međutim, ostajem uvek sam, drhteći.

Daleko, u tuđoj kući dogoreva tvoja mati. A ja moram da živim, da čeznem, bdim i čekam dati znak.

Da li će možda za mene nastupiti trenutak olakšanja? Da li ćeš možda naći lepu reč za nas, podariti nam osmeh oproštaja? Hoće li zauvek moje slepoočnice gvozdanim obručem stezati patnje? Već čujem – negde u oblacima, kad je sunčan dan kako se mole ševe.